

COMPENDIUM INSTITUTIONUM D. JUSTINIANI IMPERATORIS

P A R S II.

DE PERSONIS SUI JURIS.

TITULUS XIII.

De tutelis.

341 **V**idimus de personis, quæ sunt alieni juris, servis, & filiis. nunc tractandum est de iis, quæ sui juris sunt, quo pertinent pupilli, existentes sub tutela, & minores, curatela subjecti, hinc præsens rubrica de tutelis.

342 Est autem tutela *vis*, & potestas in capite libero ad tuendum eum, qui per ætatem se defendere nequit, jure civili data, ac permessa. §. 1. *Inst. h.* Inde

343 Infertur 1. Tutelam esse potestatem aliquam vehementem, & veluti portionem patriæ potestatis, vi cujus pro sua autoritate tutor aliquid circa personam, & res pupilli

statuere valeat, cum emphaticè per *vim* definiatur. *Franz. h. n. 2.*

Infertur 2. Tutorem esse caput liberum à servitute, verba enim in capite libero referenda sunt ad tutorem, quâ relationis, quam dicit tutela, fundamentum, prout contra *Manz. h. n. 4.* tenet *Franz. h. n. 3.*

345 Infertur 3. Tutorem principaliter dari personæ, & minus principaliter rebus, §. 4. *Inst. qui Test. Tut. dari possint*, quod satis indicant descriptionis verba: *ad tuendum eum, qui per ætatem se defendere nequit.*

346 Infertur 4. Defectum solius pupillaris ætatis, quæ in mat-
culis

culis perdurat ad annum decimum quartum, in foemellis autem duntaxat ad annum 12mum, utrobique inclusivè, finem esse tuitionis, quam lex statuit per tutorem, pupillis esse præstandam, cum qui ob alios defectus, sive mentis, sive corporis, sua defendere nequit, curatorem recipiat, non tutorem.

347 Infertur 5. Juxta communem Doctorum sententiam, tutelam, quo ad originem spectatam, juris Gentium (improprii) esse, quo ad formam autem nempe *tutelæ petendæ, decernendæ, aut administrandæ*, juris Civilis, quia naturalis ratio apud omnes homines constituit, ut qui ob defectum ætatis seipsum regere non potest, alterius sub sit gubernationi. Arg. §. 6. *Inst. de At l. tut.* .... Neque dicas cum Coccejo ad ff. *h. t. q. 3.* textum allegatum duntaxat de æquitate naturali exaudiendum esse, etenim lex etiam Naturalis, Coccejo fatente, vult, ut pupillus consilio alterius regatur.

348 At dubium est, an tutela quoque quo ad originem considerata, aliquos producat de

praxi effectus? ad quod quaesitum R. Omnes, qui ex jure Gentium (potius Naturali) fluunt, sic tutor, etiam à jure Civili abstrahendo, obligatur ad tutelam rectè administrandam, damna pupillo illata, refarcienda, & finitâ administratione, omnia, quæ administravit, restituenda &c. De quibus suis locis. Unde sequitur: quod etiam in iis locis, ubi jus civile Romanorum receptum non esset, neque lege speciali quidquam super tutelâ foret dispositum, hi juris effectus ex eadem proficiantur.

Tutela triplex est: *Testamentaria*, quæ in testamento, *Legitima*, quæ à lege, & *Dativa, seu Atiliana*, quæ à Judice defertur. Ubi

Notandum 1. Hanc divisionem conformem esse juri Gentium, & praxi. Est communis DDrum. Ratio est: quia naturalis pro parentum, aut consilio, aut sanguine, nec non consanguineorum affectione, uti & judicis bonitate stat præsumptio, ex quibus tres illi tutores constituendi modi resultant.

No-

351 Notandum 2. Eo ordine, quem retuli, tutelam deferri, (ita ut testamentaria excludat legitimam, & dativam, & legitima, dativam) conforme est principiis juris Gentium, etenim, quod provisio hominis testatoris, v.g. patris, ob optimi consilii præsumptionem faciat cessare legis, aut hominis iudicis, provisionem, & legis provisio iudicis provisioni prævaleat; naturalis ratio propter necessitatem, aut utilitatem constituit.

352 2dò Dividitur tutela in *Regularem*, quæ masculis, & *Irregularem*, quæ foeminis defertur. 3tid In *Onerariam*, cui administrationis onus cohæret; & *Honorariam*, quæ absque administrationis onere, aliorum tutorum administrationem sedulo observando, curat, ne pupillus inde damnum sentiat. *L. 3. §. 2. ff. de admin. & pericul. Tut.*

353 Tutores possunt esse omnes, qui non prohibentur; vetantur autem alii naturâ, impubes, furiosus, mente captus, surdus & mutus. *L. 1. §. 1. & 2. ff. b. t.* nec non *L. 1. §. 1. de*

Auth. Tut. .... Lege prohibentur 1. Servus, ut servus. L. 7. C. qui dare Tut. poss. Aliud est in hominibus propriis. 2. Mulier *L. fin. ff. b. t.* Excipitur mater, & avia, *Nov. 118. cap. 5. de quo inf.* 3. Minor. *§. 2. Inst. qui test. Tut. & c.* 4. Prodigus. *L. 1. de curat. furio.* Licet mater sit. *Vitriar. ad Inst. b. n. 4. ...* 5. Miles. *L. 4. C. qui dare Tut.* 6. Clericus. *L. 52. C. de Episc. & Cler.* 7. De jure novissimo, creditor & debitor pupilli. *Nov. 72. cap. 1. 2. & 3.* Excipitur mater & avia. *Nov. 94. cap. 1.* 8. Denique quos mater in testamento esse vetuit. *L. un. C. Si cont. mat. volunt.* Vid. *Vitriar. L. C.*

TITULUS XIV.

Qui testamento tutores dari possunt.

ima Tutelæ species est testamentaria, sive vis & potestas in capite libero & c. à parentibus in liberos impuberes, in potestate patria constitutos, neque in alterius potestatem recasuros testamento delata. Arg. *§. 3. Inst. de Tutelis.* Unde

fluunt requisita tutelæ testam-
mentariæ. *num est: ut liberi
sint in patria potestate dantis.*

Tum quia parentes, tanquam
familiarum suarum capita, de
liberis veluti parte rectè dispo-
nunt. Arg. *L. verbis 120. ff. de
U. S. uti quis legasset rei suæ,
ita jus esto.* Tum quia parentes
præsumentur liberis thesau-
rizare, iisque optimè pro-
spicere, & hinc ab ipsis opti-
mos tam personæ, quàm bo-
norum custodes fore dandos.
*Manz. in tr. rat. de Tut. & cu-
ris p. 1. tit. 2. n. 5.* Ex quo

355 Sequitur 1. Quod avus fi-
lio mortuo (idem cum propor-
tione dicendum est de proavo,
& aliis ascendentibus masculis)
liberis impuberibus, atque in
patria potestate existentibus,
testamento rectè tutorem det,
quia iis in circumstantiis avus
est familiæ caput.

356 Sequitur 2. Quod mater,
avia, aut alii parentes lineæ foe-
mininæ regulariter non possint
liberis suis impuberibus testa-
mento validè dare tutores. *L. 2.
de conf. Tut.* Ratio est: quia
regulariter non sunt familia-
rum capita.

Dixi: *Regulariter*: nam ubi 357
versaremur in circumstantiis
patriæ potestatis juris Gen-
tium, quam supra *Tit. 9. de
patr. potest.* astruxi, parentes
etiam sexûs foeminei validè
tutores darent, quia eo casu
jus familiæ, & imperii in li-
beros habent, quod est ad-
æquatum juris dandi tutores
fundamentum.

Non obstat: quòd mulie- 358
rum consilium fragile, in-
firmum, præcept, & in-
constans reputetur. Nam
R. Hæc fragilitas impræsentia-
rum aliunde suppletur, nem-
pe per exuberantissimam affe-
ctionem, quæ in matre præ-
sumitur, exemplo tutelæ per
matrem & aviam ante alios
cognatos, etiam masculos, ad-
ministrandæ.

Nec dicas: Legem Justi- 359
nianæam ob affectionis præ-
sumptionem matri & avia tu-
telam deferre. *Nov. 118. cap. 5.*
At nullam legem exstare, quæ
matri ob talem præsumptio-
nem jus dandi tutorem largia-
tur. R. enim, neque etiam le-
gem esse, quæ matrem in no-
stri facti contingentia (utpote
quod

quod apud Romanos fortè
nunquam emerfit) à jure dandi
testamento tutorem arceat, &
hinc mihi certum est, casum
in lege Justinianæa non decidi.

360 Sequitur 3. Tutorem testa-
mento dari posse liberis, sive
masculis, sive foeminis. Arg.
L. 56. §. 1. ff. de V. S. ... sive
imi, sive alterius gradus, L. 1.
in pr. & §. 1. ff. de test. Tut.
æquè natis, ac nascituris, §. 4.
Inst. de Tut. ... sive institutis,
sive ex hæredatis, L. 4 in pr. ff.
de test. Tut. .... Non obstanti-
bus, L. 53. ff. de V. S. nec L. 73.
§. 1. de R. I. nec L. 26. §. ult. h. r.
Vid. Franz. h. n. 5. Ratio est:
quia hi omnes in patria pote-
state esse possunt, absque quod
in alterius potestatem sint re-
casuri.

361 2dum requisitum tutelæ te-
stamentariæ est: ut liberi, qui-
bus tutor datur, sint impube-
res. Ratio. Quia puberes tu-
tore non indigent; neque in-
viti (juxta inferius dicenda)
saltem de jure Justinianæo, cu-
ratores tenentur recipere.

362 3tium requisitum est: neis,
cui tutor datus est, in alterius
potestatem post mortem dantis

recidat; hinc avus, filio su-
perstite, nepoti nequit tuto-
rem dare. Quia eo casu nepos
non est caput liberum, & pa-
trem habet, à quo defendatur.

Manz. L. C. n. 9.

4tum denique requisitum 363
est: ut testamentum perfectum
sit, aut codicilli testamento con-
firmati. Ratio posterioris est,
quia, quod fit in dispositione
confirmata, hoc fingitur in
confirmante fieri. Prout fir-
mat Manz. L. C. n. 25. Quam
autem dat rationem prioris;
nim. quod solum testamentum
fit dispositio, quæ jure facta
est, mihi salvo saniori videretur
nimis generalis esse, cum aliàs
testamentum inter liberos, im-
perfectum etiam, sustineatur.
Itaque puto hanc esse ratio-
nem, ut quia tutelæ datio res
est gravissima, de enixa dantis
voluntate constet per testa-
mentum solenne, ne privile-
gium liberis concessum tutori
sit onerosum.

Tutela testamentaria alia est 364
impropria, sive confirmata,
alia propria, quæ non indiget
judicis confirmatione, cum
autem confirmatio alia sit sim-
plex,

plex, quæ fit absque inquisitione in tutoris mores, probitatem, & facultates, alia verò *qualificata*, inquisitionem talem exigens, hinc dubitatur: an etiam *testamentaria tutela, confirmata sinè inquisitione, sit impropria?* Respondeo. Quod quo ad formam spectata (utpote quæ à magistratu videtur suppleri) sit impropria, licet nonnullos propriæ testamentariæ producat effectus, v. g. quod satisfacere non teneatur confirmatus tutor *L. 17. ff. de test. Tut. 2.* quod se excusans à tutela legato priuetur, uti testamentarius. *L. Neseinius 32. ff. de excus. Tut. ...* nec non 3. quod per legitimum tutorem non excludatur. *L. 11. ff. de test. Tut. Widmont ad Pand. de confir. Tut. n. 14.*

365 Nunc videndum est, quando *confirmatio sit necessaria?* quando *simplex* sufficiat, & requiratur *qualificata?* circa quam inspectionem pono sequentes Regulas; ima est: *quoties tutela testamento deferretur illegitimè;* v. g. testamento imperfecto, *toties opus est iudicis confirmatione,* quia Ju-

dicis est actûs illegitimè celebrati defectum supplere. *L. 38. ff. de adopt.*

2da regula est: *quoties, jus dandi tutorem habens, talem dat illegitimè,* v. g. pater testamento imperfecto &c. *toties regulariter sufficit confirmatio simplex.* Ratio est: quia pater, ob specialem erga liberos affectum, optimè eisdem prospecturus præsumitur. Decisio habetur in *L. Pater 4. ff. de test. Tut.*

Regula 3tia est: *quoties, jure dandi tutores destitutus, talem dat,* v. g. mater, *toties, si confirmandus sit, regulariter necessaria est confirmatio qualificata.* Ratio est: quia eo casu tanta pro dante non militat præsumptio, jura enim non tantum certis personis, sed etiam certarum personarum respectu hoc arduum negotium videntur voluisse committere.

Regula 4ta est: *Quoties autem tutela deferretur planè invalidè,* v. g. si extraneus daret testamento tutorem impuberi, quem hæredem non scripsisset, *toties confirmatio locum non habet.*

bet. Ratio est: quia soli patri in L. 7. ff. de conf. tut. indulgetur, ut filio suo naturali, quem hæredem non scripsit, testamento det tutorem, cum inquisitione confirmandum, ergo extraneo tum demum, si impuberem hæredem nominaverit. Harp. s. 5. Inst. de tut. n. 12. Unde

369 Infertur 1. Quod, sicuti tutor à patre filios, impuberi testamento imperfecto datus, confirmandus est sine inquisitione, ita pariter datus emancipato. s. fin. Inst. de Tutel. Ratio stat in affectione paterna, quæ (licet in emancipatum patria potestas non detur) tanta præsumitur, ut vinci nequeat. L. fin. in pr. C. de Curat. furiosi &c.

370 Infertur 2. Tutor à matre datus impuberi, quem hæredem scripsit, confirmandus est, saltem de jure Justinianæo cum inquisitione. L. 4. ff. de testam. tut. quia, licet etiam pro matris affectione militet præsumptio, attamen, quia mater in thesi jure dandi tutorem destituitur, hinc lex Justinianæa vult in eum inquiri.

371 At, si mater impuberi, pro

hærede non scripto, tutorem dedisset, an is confirmandus erit? Resp. cum Harp. de tutel. n. 5. quod confirmari soleat per L. 4. C. de testam. tut. Ratio est: quia jus dandi tutorem, saltem qui à Præatore sit confirmandus, lex non fundat præcisè in hæredis institutione, sed in affectione speciali, prout patet Arg. L. tutores 5. ff. de conf. tut. Ubi patruus cognato suo impuberi, ut ut pro hærede non nominato, & extraneus impuberi extraneo, pro hærede scripto, dant tutorem, à Judice confirmandum, quia patruus est parentis loco, & extraneus impuberem dilexit per hæredis institutionem. per L. 4. ff. de conf. tut. in matre autem tenerrima præsumitur affectio, ab institutione etiam præscindendo.

Infertur 3. Probabilius esse, quod mater in circumstantiis (in quibus eidem supra patriam potestatem concessi) suis liberis impuberibus testamento perfecto possit tutorem dare, qui confirmatione Judicis non indigeat. Ratio est: quia in hac hypothese concurrat pa-

372

Handwritten notes:
obj: ergo...
non: qui in...

tria

tria potestas, sive in personas liberorum imperium, & exuberans affecto. Nec obstant leges Justinianæ, quia intelligenda sunt in casu, ubi mater nihil patriæ potestatis habet.

373 Infertur 4. Verius esse, quod tutor à matre illegitimè datus (supposità juris Gentium potestate) confirmandus sit sinè inquisitione. Ratio patet ex illatione præcedente. Nec relevat, quod *mulierum fragile & infirmum sit iudicium*; nam jus dandi tutores in speciali affectione & imperio, competente parentibus in liberos, non præcisè in consilio collocatur.

374 Vidimus, qui testamento tutores dare possint: restat, ut examinemus, qui dari possint? R. 1. *mò Furiosi*, cum furere *desierint*. §. 2. *h.* 2. *dò Minores*, si majores facti fuerint, *d. §. 2.* 3. *tiò mater & avia* L. 2. *C. quando Mul. off. tut.* Licet de jure Digestorum aliud obtinuerit. L. 26. ff. *de test. tut.*

COROLLARIA

De tutela testamentaria.

375 *1. m.* Sententiam meam,

de jure matris dandi testamento tutorem, Instinendam esse in thesi, etiam de Jure practico, illi enim nec leges Justinianæ (utpote quæ in aliis facti circumstantiis loquuntur) nec autoritates DDrum refragantur; nam horum decisiones de matre, patriâ Juris Gentium potestate carente, sunt intelligendæ.

2. dum: Apud nos, omnes 376 tutelas, ut ut legitimè delatas, etiam testamentarias, confirmatione indigere. R. I. *de anno 1548. Tit. Von der Pupillen* 2. 31. & R. I. *de anno 1577. Tit. 32. §. 2.* Ratio fortè est: ut pupillis omni meliori modo prospiciatur.

3. tium: Aliud est *Confirmatio* 377 tutorum, illegitimè datorum cum - vel sinè inquisitione faciendâ *de jure Justinianeo*, aliud *Confirmatio de jure Germanico* necessaria, hæc enim, *Decretum tutorium*, appellata, involvit plura capita, puta: 1. ut tutor inventarium conficiat. 2. cautionem præstet. 3. corporaliter juret; *rem pupilli salvam fore, eamque absque decreto alienatum non iri.* 4. ad reddend-

reddendas singulis annis rationes, (all. Const. Pol. de anno 1548. §. item daß er ic.) se obliget. Vid. Const. Rudolphi 2di de anno 1577. tit. 32. §. 3. Cum contra confirmatio Justinianæ (quæ à decreto, in L. fin. §. 2 C. arbit. Tut. requisito, quo, inventario prius publicè confecto, res descriptæ tutori tradebantur, differt) defectum solummodo suppleat, aut simpliciter, aut præviâ inquisitione in mores, & facultates tutoris. Mev. ad jus Lub. lib. 1. tit. 7. art. 2. n. 22. & seqq.

378 *4tum*: Confirmatio hodierna ad exercitium tutelæ duntaxat pertinet, cùm det operari solummodo; potestatem autem non conferat. Unde nihil novi tribuit, nec tutelam efficit dativam. Grass. in Collat. sect. 1. §. 7.

379 *5tum*: Confirmatio Romana adhuc hodie superest, licet, ubi hæc est necessaria, utraque uno contextu fieri possit, nequaquam tamen propter diversos effectus confundenda. Strick. ad U. M. de conf. Tut. §. 5. in fin. v.g. quòd Justinianæ necessaria etiam sit in Honora-

rio tutore, illegitimè dato; at verò hodierna, non nisi in Onerario, sive administratore.

6tum: Ab hac confirmatio-³⁸⁰ ne immunem esse tutorem naturalem, hoc est: patrem, bona filiorum suorum impuberum administrantem, quia non tam jure tutelæ, quàm potiùs vi patriæ potestatis bona hæc administrat. Idem cum proportione est dicendum de matre, quæ filium habet in potestate illa juris Gentium.

TITULUS XV.

De legitima agnatorum tutela.

2da species tutelæ est legitima, sive vis & potestas &c. proximè à lege delata, alia regularis, quæ masculis, alia irregularis, quæ foeminis, v.g. matri & aviæ per Nov. 118. cap. 5. defertur. Alia olim legitima agnatorum, quæ proximè ex verbis legis 12. tabb. agnatis, sive per sexum masculinum, non foemininum conjunctis, hoc est: cognatis, deferebatur, alia legitima patronorum,

K

paren-

parentum, & fiduciaria, quæ ex mente L. 12. Tab. descendebat: at quia hodie sublata est per Nov. 118. cap. 5. inter suos & emancipatos, ag. & cognatos differentia (exceptis feudis regulariter) hinc hodie non amplius datur specialis parentum, nec fiduciaria, nec agnatorum duntaxat, sed simpliciter legitima tutela.

382 Deficiente itaque tutelâ testamentariâ locus fit legitimæ, quia juxta dictâ provisionem legis præponderat provisioni Judicis, ob affectionis præsumptionem, pro cognatis militantem. Sunt autem tutores legitimi consanguinei proximiores juxta successionis ordinem, saltem in linea collateralis, per Nov. 118. cap. 5. sublata inter jus ag. & cognationis differentia, secundum præmissa. Modò ad tutelam suscipiendam sint habiles.

383 Ad tutelam legitimam suscipiendam inhabiles sunt omnes, quos N. 353. retuli, aded, ut licet minor testamento tutor dari & esse possit, si major factus fuerit, juxta N. 374. hoc tamen hodie fallat in legitimo

per L. ult. C. de Legit. Tut. & Brunn. doctrinam ibi n. 3. Leg. 10. §. 7. ff. de Excusat. Tut. non obstante, ut pote correctâ per cit. L. ult. Cod. Ratio stat in exuberanti affectione (ex qua tutor testamento datur) quantâ non est in legitimo.

De capitis diminutione no- 384 tandum est, quod olim & ex maxima (quâ jus libertatis, v.g. per sententiæ atrocitatem) & ex media (quâ jus Civitatis v.g. per relegationem, hodie per bannum Imperiale) & ex minima (quâ jus familiæ amittebatur v.g. per arrogationem & emancipationem) inhabilitas ad tutelam legitimam orta fuerit, cum etiam minima capitis diminutio jus agnationis tolleretur, at verò hodie minima tutelæ non obstat, eò quòd hæc cognationem non tollat.

Nunc loco Tituli 16. de Ca- 385 pitis diminutione, tit. 17. de legitima Patronorum Tutela. tit. 18. de legitima parentum Tutela tit. 19. de fiduciaria Tutela; antequam ad 3riam tutelæ speciem, nim. dativam, procedam, dabo nonnulla

COROLLARIA

De tutela legitima.

386 *Primum*: Quod si plures cognati sint ejusdem gradûs, omnes æqualiter sint admittendi ad tutelam. *L. 8. ff. de legit. tut.* ubi deciditur, quod si defunctus reliquerit impuberem, & fratrem, & ex alio fratre filium, utrumque futurum tutorem, nisi ætas sit impedimento. Rationem dat *Manz. tr. de tutor. & Curat. p. 1. tit. 4. n. 47.* quia uterque in ordine succedendi est gradu æqualis.

387 *2dum*: Ipsas tutelâs legitimas habere invicem prærogativam ordinis, eò quòd extraordinaria & irregularis, quam matri & aviæ deferri per *Nov. 118. cap. 5. supra.* dixi, in thesi præferatur legitimæ ordinariæ, & regulari. Rationem collocat *Treut. Disp. 8. th. 3.* non in successione prærogativa, sed in amoris, quo mater & avia in liberos suos feruntur, singularitate per *Nov. 94. cap. 1.*

388 Dixi *in thesi*, quod de collateralibus, usque adeò de fratre germano, indubium est, per

Nov. 118. cit. .... at verò quaeritur: de consanguineis ascendentibus, quod quaeritur: si ascendentes sumantur pariformiter, ita resolvendum est: ut in linea ascendentali sexus masculinus ob suam præstantiam, nec non ob consilii & teneræ affectionis pro eo militantem præsumptionem foemino præferatur v. g. avus aviæ &c. Nam *L. 2. in pr. C. quando mul. tut. off. fungi possit*, loquitur de matre vidua.

Quid autem juris, si ascendentes sumantur difformiter, ita ut mater concurret cum avo paterno, aut avia paterna cum avo materno? Resp. Verius esse, quòd mater ascendentibus legitimis sit postponenda; nam Jure Cod. per *L. 2. quæsd. Mul.* mater omnibus legitimis postponitur, ergò de Jure Novellarum saltem legitimis ascendentibus cedit, cum Jus novissimum & correctorium *Nov. 118.* solorum collateralium, quibus matrem præfert, faciat mentionem. *Lauterb. ad ff. de legitim. Tut. th. 6.* per consequens, quo ad ascendentes, manet
K 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

dispositio juris Codicis. Ratio est, quia in ascendentibus masculis & exuberantis affectionis, & consilii concurrat præsumptio, quæ soli affectionis præsumptioni, pro matre militanti, præponderat, cum contra consilium collateralium affectioni matris primas deferat.

390 Non obstantibus Nov. 118. cap. 5. verbis: *Solis testamentariis præcedentibus eas*: quia verba taxativa non excludunt avum, utpote qui tutori à patre dato similis est. Lauterb. l. cit. th. 7.

391 Matri itaque &, illâ deficiente, aviæ juxta succedendi ordinem Nov. 118. cap. 5. adeoque pa- & maternæ simul, volentibus tutela liberorum impuberum deferatur. L. 2. C. *quand. Mulier. Tut.* Ratio est: quod lex illis tutelam deferat ob tenerrimæ affectionis præsumptionem, quæ in invitas non videtur cadere. Unde

392 Inferitur 1. Hic Regulam: *Nulla mulier est tutelæ capax, nisi illam in liberos suos specialiter à Principe petierit*, in L. *fin. ff. de Tut.* nec non L. 1. C. *quando Mulier &c.* fallere in

matre & avia. Per Nov. 118. cap. 5. Ratio est in speciatissima affectione præsumpta, per quam fragilitatis & infirmitatis conjectura eliditur. *Concordat Statut. Jul. cap. 47.*

Inferitur 2. Regulam: *Tutor, licet invitatus, ad tutelam cogi potest, traditam in pr. L. 1. ff. de administ. & peric. tut. per rationem, quod tutela sit munus publicum, per pr. Inst. De excusat. ad quod quis cogi potest, L. 1. ff. de Muner.* hic denuò limitari quoad matrem & aviam, per L. 2. C. *quando Mul. tut. off. &c.* ex ratione fortè, quod renuentes minuant affectionis præsumptionem.

Tenetur tamen mater & avia, volentes liberorum suorum impuberum esse tutrices, renuntiare in d. futuris nuptiis. *Auth. Matri & Avia C. quando Mulier &c. & Nov. 118. cap. 5.* Ratio est: quia hæc tutela illis deferatur ob tenerrimæ affectionis præsumptionem, juxta sæpius dicta, quæ minueretur, si nuptiis futuris non renuntiarent. *Consonat Statut. Juliae. cap. 47.* Ex quo

Infe-

si d. ad inst. ascendentes.

395. Inferes 1. Quòd licèt de pillis posset esse damnosum. Unde

jure Cod. per *L. fin. quand. Mul.* necessaria fuerit renunciatio jurata, de jure Novellarum tamen sufficiat etiam simplex. *Nov. 94. cap. 2. ....* nec non *Auth. Sacramentum, C. quando Mulier &c.* Ratio stat in evitacione perjuratorum.

Colliges 1. Quod licèt in ³⁹⁹ *Nov. 94. cap. 2.* ad præmissum effectum quoque requiratur, ut mater & avia renuntient omni legum beneficio, & privilegiis in favorem sexûs muliebris introductis; DDres tamen non exigant, nisi has duas nim. futurarum nuptiarum, & S^Cti Vellejani, *Lauterb. ad ff. de legit. tut. th. 18.*

396 Inferes 2. Quòd mater, affectans tutelam liberorum suorum impuberum naturalium, obligetur ad renunciandum, etiam primis nuptiis. *L. fin. C. quando Mulier &c.* ob rationem jam datam.

Colliges 2. Regulam: *Nullus tutor tenetur beneficiis juris sibi competentibus renunciare, ne officium illi sit damnosum:* fallere in matre & avia, per *juracit.* Ratio est: tum quòd non nisi volentes tutrices sint, tum ne pupillis per talia beneficia damnum inferatur.

397 Inferes 3. Regulam: *Nullus tutor tenetur renunciare futuris nuptiis, ne tutelæ munus impediatur tutoris favorem:* cessare in matre & avia. Ratio: ne mulier affectionem marito addicendo, eamque pupillis subtrahendo, tutelam minùs rectè gerat.

Colliges 3. Quòd quidem, ⁴⁰¹ ut renunciatio futurarum nuptiarum, & S^Cti Vellejani sit jurata, non requiratur, per hætenustradita, attamen necessarium sit, ut coram A^Etis, hoc est: Judice fiat. *L. fin. C. quand. Mulier.* Ratio: ne in pupillorum & tertii præjudicium tam facilè possit retraheri.

398 add: Ut mater & avia sint liberorum suorum impuberum tutrices, 2dò tenentur renunciare S^Cto Vellejano, *Auth. Matri. Nov. 94. cap. 2. & Nov. 118. cap. 5.* Ratio: ne homines ob tale beneficium deterreantur à negotiis cum matre & avia celebrandis, quod pu-

⁴⁰² *Corollarium 3tium*: Matrem & aviam tutrices, convolvendo ad nuptias, tutelâ excidere. *Auth. Sacramentum C. quand. Mulier &c.* Ratio: quia mulieres non solum res liberorum, verum etiam vitam novis maritis plerumque addicunt. Ita decidente *L. 22. vers. Lex enim C. de administ. Tut.* Unde

⁴⁰³ *Sequitur: Regulam: Nullus tutor per transitum ad matrimonium tutelâ privatur, quia tutelam continuat, qui ab ea non repellitur*: habere suam fallentiam in matre & avia, ex ratione prædicta.

⁴⁰⁴ *Dubium est: quid juris sit in sponalibus de futuro? cum lex, matrem privans tutelâ, sit pœnalis, & odiosa, cujus verba sunt accipienda in propria significatione. Resp. Et hæc matrem tutelâ private. Ratio: quia & per hæc intelligitur affectionem erga liberos deponere, quæ unica est ratio matrem tutelâ privans. Non obstat: quod lex illa sit pœnalis; etenim propter rationis intensivæ identitatem lex quandoque seipsam extendit; &*

ratio per *Mull. ad Struv. de legit. Tut. th. 26. lit. L.* data non stringit, cum etiam matrimonio rato possit adaptari.

Ampliat hanc thesin *Tiraquel in tr. Cessante causâ cessat effect. limit. 12. n. 10.* ad casum, ubi mater tantum declarasset, se velle nubere; quod ego tamen non aliter admitto, quam si declarasset ferio se huic personæ v.g. Titio nubere velle, ex ratione data.

Corollarium 4tum: Licet ⁴⁰⁶ minor non admittatur ad tutelam legitimam ordinariam, ne quidem si postea major factus fuerit, matri tamen, etiam minorenni, in tempus, quo major facta fuerit, tutela hæc irregularis defertur: *Gutierr. de tut. & Curat. p. 1. cap. 7. n. 27.* quod probat *Arg. L. 1. §. Si apud hostes ff. de legit. tut.* ex ratione fortè singularissimæ affectionis. Unde

Sequitur: Regulam: Semel ⁴⁰⁷ à tutela exclusus perpetuò manet exclusus: in matre minorenni corruere, ex ratione exuberantissimæ affectionis, à lege præsumptæ.

Corollarium 5tum: Mater ⁴⁰⁸ &

& avia admittuntur ad hanc tutelam legitimam extraordinariam, licet sint pupillorum debitorum aut creditorum, debito in sua natura durante. *Nov. 94. in pr. & cap. 1. & inde desumpta Auth. Adhæc &c. C. quand. Mul.* Ratio est: quia nulla, ob singularis affectionis præsumptionem, contra eas militat sinistra suspicio. Unde

409 Inferes 1. Regulam: *Nullus pupilli debitor aut creditor potest illius esse tutor: in matre & avia limitari, ex ratione data.*

410 Inferes 2. Ob affectionis & propinquitatis rationem, fallentiam de matre & avia creditoribus & debitoribus, statim traditam, ad avum quoque esse ampliandam, cum *Treit. disp. 8. th. 4. lit. C.* Vid. *Manz. in tr. de tut. tit. 1. n. 62.* Hæc de tutela legitima extraordinaria sufficiant. Modò de tertia tutelæ specie.

TITULUS XVI.

De Atiliano tutore, & eo qui ex lege Julia & Titia datur.

411 Tertia species tutelæ est *Atiliana, seu dativa, quam deficiente testamentaria, magi-*

stratus ad petitionem matris aut propinquorum, vel interdum ex officio constituit, pr. §. 1. & 2. h. ita Vitriar. h. n. 1. Potest autem tutela deficere 1. Si nullus alius tutor nec testamento, nec lege sit constitutus. *pr. h. 2.* Si tutor sit datus sub conditione vel in diem. *§. 1. h. 3.* Si tutela desit in perpetuum. *§. 6. h. ... 4.* Si ab hostibus captus est tutor. *§. 2. h. vid. Coccejus in jure controv. de Tut. & Curat. dat. &c. q. 1.* Ex quo

Colliges 1. Jus dandi tutores competere magistratui. Ratio: quia cessante testatoris & legis provisione Judici incumbit, ut pupillo succurrat... sed quaritur cui? Respondeo: cui præter jurisdictionem, *novâ quadam concessione insuper & hanc facultatem nominatim, aut specialiter indulsit, aut Lex, aut Sctum, vel Princeps. L. 6. §. 2. ff. de Tut.* Ratio, juxta *Manz. h. in add. ad n. 5.* est: quia regibus ejectis Jura tutelarum populus Romanus ad se revocavit, unde finè speciali concessione, tutela, tanquam munus publicum & maximi momenti deferri non poterat,

&

& hoc est, quod dicunt DDres nostri, tutelam non esse imperii, neque jurisdictionis ordinariæ, sive jus dandi tutores non competere magistratui, quâ tali, sive jure magistratûs & vi officii, sed specialis legis concessionis.

413 Ex quibus deprehenditur de Jure Romano tutores dari potuisse à Prætoribus, Præfetis Urbis, Consulibus, Tribunis plebis, Præsidibus provinciarum, Episcopis, legato Proconsulis, non autem à magistratibus inferioribus, & municipalibus ex ratione data. Ita Manz. in tr. de tut. tit. 4. n. 7. & ad Instit. de Atil. tut.

414 At verò, cum hodie hæc magistratuum differentia cesset, quæritur: An tutelæ datio sit jurisdictionis ordinariæ? Negat quidem id Coccejus in Jur. controuv. de tut. & curat. dat. &c. q. 2. ex ratione, quòd Status Imperii non vi mandati, sed jure superioritatis territorialis magistratibus suis hanc facultatem concedant. At verior videtur affirmativa Grassi in Collat sect. 1. §. 9. Ratio est: tum quod Ord. Polit. de anno

1548. tit. 31. §. 1. magistratibus simpliciter & indefinite & hinc omnibus injungat, ut pupillis de tutoribus provideant, cum indefinita locutio æquivalat universali. per cap. 22. §. De Privil. tum quod Ord. Pol. de anno 1577. tit. 32. §. 3. exprimat omnes & singulos magistratus.

Colliges 2. Matrem teneri 415 pupillis suis intra annum tutorem petere. §. 6. Inst. ad Scutum Tertull. &c. nisi velit successione impuberum privari. L. 2. §. 1. ff. Qui pet. tut. intellige, hodie si à tutela repellatur, aut excusetur, v. g. quòd nolit esse tutrix. Manz. in tr. de tut. tit. 5. q. 1. n. 2. Coccejus ad ff. qui tut. pet. &c. Statutum Trevirense tit. 11. §. 2. præfigit trimestre sub poena amittendi usuf.

Colliges 3. De jure Dige- 416 storum consanguinei successione non privantur, si fortè pupillis tutores infra annum non petierint. L. 2. cit. at secus est de jure Codicis. L. 10. C. de legit. hæred. v. g. si tutor testamentarius fuisset remotus, aut excusatus, quia tunc locus fie-

ret dativo. *Manz. l. c. n. 4.*
 & seqq.

417 Colliges 4. Quod si nemo petat, ne pupillus indefensus maneat, magistratus ex officio tutorem constituat. *Vitriar. h. n. 8.*

418 Requiritur itaque ad tutelam dativam imò, *potestas tutores constituendi*, de qua dictum est. . . . 2dò, *ut pupillus jurisdictionis Judicis constituentis sit subjectus*, *L. un. C. ubi pet. tut.* quod, quia *ex cit. L. un.* dupliciter fieri potest, vel intuitu domicilii, vel *bonorum fitorum*, hinc dubitatur, quænam subjectio requiratur, & sufficiat? Pro cujus dubii resolutione, sit

419 Regula: Judex domicilii originis in constituendo tutore præfertur Judici domicilii temporalis habitationis, & bonorum fitorum. Prioris decisio habetur in *L. un. C. ubi pet. tut.* & posterioris ratio est, quia tutor principaliter personæ, non rebus datur, juxta aliàs dicta, vid. *Manz. in tr. de tut. tit. 4. n. 26. & 30.* Ex qua regula

420 Sequitur 1. Quòd nec stu-

diosus, nec famulus, nec institutor tutores recipiant à Judicibus locorum, in quibus interim morantur, constat ex statim dictis.

Sequitur 2. Quòd pupillus habens in uno loco domicilium, & in alio bona sita, regulariter tutorem recipiat à Judice personæ, quia persona trahit ad se bona. *Manz. l. c. n. 31.*

Sequitur 3. Quòd, licet de jure Romano sic inter DDres controversia: *An Judex domicilii habitationis perpetuæ præferatur Judici domicilii originis?* de consuetudine tamen Judex domicilii habitationis validè constituat tutorem. Ratio: quia hodie foro originis, fixo alibi habitationis domicilio, cum animo perpetuo ibi manendi, & privilegiis loci originis renuntiatur. *Manz. l. c. n. 40.*

Sequitur porrò 4. ex ratione regulæ suprà traditæ, quòd nec Judex ecclesiasticus pupillo laico, nec laicus ecclesiastico possit dare tutorem, *Arg. cap. fin. de Jud. in 6.* Ratio: quia neuter in alterius personam habet jurisdictionem.

424 *3tia* ad constituendam tutelam dativam requiritur, ut tutor dandus subiectus sit jurisdictioni dantis. *per L. 5. C. qui dare tut. vel curat. poss.* nam, juxta exposita, invitus ad subeundam tutelam cogi potest, quod absque jurisdictione fieri non potest.

COROLLARIA

De Atiliano tutore.

425 *1mum*: In Electoratu Coloniensi pater & mater ad secunda vota transeuntes, liberis vigesimum primum annum nondum egressis, de tutoribus providere tenentur, & casu, quo hoc infra annum à die nuptiarum omiserint, usufructu cadunt. *Ordinatio Elect. Colon. tit. 11. §. 1.*

426 *2dum*: In eodem Electoratu Judices infra sex septimanas à morte parentum sub poena refundendi damni, ad tutores constituendos obligantur. *Ordinat. Elect. Colon. tit. 11. §. 2.*

427 *3tium*: In ducatibus Juliae & Montium mater & avia nolentes liberorum suorum tutrices esse, tenentur infra annum, sub poena amittendae

successionis, eis tutores petere. *Statutum Juliac. cap. 46.*

Eodem jure utitur urbs 428 Ubio-Agrippinensis. *Edictum Summariis. §. 26.*

TITULUS XVII.

De auctoritate tutorum.

Cùm tutela sit quasi contractus, ortus ex consensu tacito, à lege præsumpto, juxta inferius dicenda, hinc in duos dividitur actus, quasi partes integrales, *delationem*, de qua dixi, & *susceptionem*, quæ fit per *declarationem*, & *promissionem tutelæ gerendæ*, præviis tamen requisitis suprâ expositis. Notandum autem, quòd susceptionem tutelæ excipiat *administratio*, quæ, cùm in genere spectata duas partes contineat, *auctoritatem* relativam ad personas, & *rerum gestionem*, quæ bona respicit, hinc de priori sub hac rubrica, de posteriori in appendicè agam.

Est itaque *auctorare*, sive 430 *fieri auctorem*, *personam non integram integrare*, sive *inidoneam ad actum aliquem celebran-*

*non quoad
alios effect.
causis*

brandum habitare; per consequens auctoritatis praestatio est personae pupillaris, ceu non integrae, integratio: dicitur autem persona non integra, intellige, moraliter, ex duplici defectu, imò quod non habeat scientiam gerendorum actuum, nec rerum, nec circumstantiarum; 2dò quod voluntate agendi, & sese obligandi destituatur, qui ergò hos defectus supplet, is personam non integram dicitur integrare, & auctor fieri. Ex quo

431 Infertur 1. Tutorem pupillo fieri auctorem nihil aliud esse, quam personam pupilli per tutorem integrari, sive suppleri defectum intellectus rerum, & actuum, nec non voluntatem se obligandi, qui defectus in pupillo reperitur. per L. 189. ff. de R. J.

432 Infertur 2. Tutoris auctoritatem praestari personae pupilli, in qua illa praexpressos defectus supplet, cum aliàs dixerimus, tutorem personae dari, non rebus. Coccejus in Jure cont. h. t. q. 3.

433 Infertur 3. Tutoris auctoritatem requiri ad actus sub-

stantiam. Coccejus l. c. quia ad hanc necessarius est consensus integer, qui sine auctoritate haberi nequit. Inde

Infertur 4. Actum sine tutoris auctoritate celebratum regulariter nullum esse; Coccejus l. c. Ratio stat in defectu consensus integri, quo pupillum laborare, constat ex dictis.

Infertur 5. Pupillum sine tutoris auctoritate regulariter non obligari, saltem civiliter; pr. Inst. h. t. Ratio est: quia nec velle, nec nolle eà aetate habet. L. 189. de R. J.

Dixi regulariter: nam fallit regula, si locupletior factus sit. L. 5. in pr. ff. de auct. Tut. ubi JCtus eo casu contra pupillum dat actionem. Ratio: quia lex consentum supplet, & personam ejus in ordine ad producendam obligationem civilem integrat.

At dubium est: an pupillus sine tutoris auctoritate obligetur saltem naturaliter, hoc est: ex consensu & fide data? ad quod resp. cum Coccejo in Jure cont. ad tit. de pactis q. 30. per tot. pupillum, licet sit pubertati proximus, regulariter

Manu
sum p

non obligari naturaliter, per L. 59. ff. de O. & A. ne jure quidem naturali: quia consensu naturali, ex intellectu & voluntate consurgente, destituitur; fallit tamen regula, si locupletior factus sit. per d. L. 5. h. t.

438 Nec obstat, quod jure naturæ inspecto pupillus pubertati proximus habeat & intellectum rerum & actuum, nec non voluntatem se obligandi, qui sunt obligationis naturalis fontes; nam Resp. hoc quidem verum esse de jure naturæ, secundum se considerato, at verò aliud esse de eodem per Jus Civile determinato, utpote quod contrariam capit præsumptionem, & hoc jure, ad servandam inter subditos in operando æqualitatem, licet de veritate contraria quandoque constet, utendum est.

439 Pro pleniori autem hujus materiæ intellectu notandæ sunt sequentes regulæ: 1ma; Ubique pupillus suam conditionem facit meliorem, ibi necessaria non est tutoris auctoritas, L. 28. ff. de pactis. v. g. ubi paciscitur, ne petatur, quod

iple alteri debet. Ratio est: quia auctoritas est necessaria, ne pupillus ob pupillaris ætatis infirmitatem damnum sentiat, cujus, stante regulâ, non est periculum.

Regula 2. Quotiescunque pupillus suam conditionem facere potest deteriores, toties necessaria est tutoris auctoritas, v. g. si promiserit alteri tradere. pr. Inst. h. t. Ratio patet ex regula præcedente.

Regula 3. Pupillus, negotia bilateralia celebrando sine tutoris auctoritate, alium sibi obligat, non tamen se alteri. pr. Inst. h. t. Ratio: quia tutoris auctoritas ob solius pupillaris ætatis favorem requiritur. Ex quibus

Sequitur 1. Pupillum absque tutoris auctoritate teneri, in quantum est factus locupletior. L. 5. in pr. h. t. quia juri naturæ repugnat, ut quis cum alterius jactura locupletetur. L. 26. ff. de R. J.

Sequitur 2. Idem esse, quando agitur de tertii præjudicio, v. g. si pupillus urgeat contractus implementum, à tertio ponendum, ne pupillus cum

egit

cum alterius jactura locupletetur.

444 Sequitur 3. Quòd pupillus hæreditatem sinè tutoris auctoritate adire nequeat, licèt lucrosa sit, hoc est, *apparenter*; §. 1. *h.* quia per talem adicionem obligaretur creditoribus tam testamentariis, quàm hæreditariis.

445 Sequitur 4. Pupillum sinè tutoris auctoritate non posse creditori suo solvere, quia sicuti alienare non potest, neque dominium transferre. *L. 9. §. 2. ff. h. t.* ita nec solvere *d. §. 2.* quia hoc est alienare pecuniam.

446 Sequitur 5. Pupillo sinè tutoris auctoritate solvi non potest. *Arg. L. 18. ff. h. t.* quia solutionem acceptare est jus obligationis & actionis ex patrimonio dimittere, quo conditio pupilli reddi potest deterior. Ubi

447 Notandum est: hanc sequentiam (*Arg. L. 22. C. de administ. Tut. & Cur.*) ad eò veram esse, ut pecuniæ sub annuis usuris expositæ sinè Judicis decreto alienari nequeant, quia tales pecuniæ res sunt, quæ servan-

do servari possunt, quales immobilibus accensentur. Ex quo

Infertur: Quòd si tales pecuniæ ita solutæ casu pereant, 448 periculum sustineat debitor, tanquam illarum dominus, juxta regulam: *Res perit suo domino.*

Sequitur 6. Quòd pupillo 449 sinè tutoris auctoritate donari possit; quia per id alteri non obligatur; hinc metus non est, ne suam conditionem reddat deteriorem, quæ unica est ratio requisitæ auctoritatis tutoriæ.

Requisita auctoritatis tutoriæ sunt sequentia. 1. *Ut tutor in ipso negotio præsens sit & physicè & moraliter*; unde per epistolam aut nuncium validè non præstatur. §. 2. *h.* 2. *Ut spontè præsens sit. L. 1. §. 1. ff. h. t. . . .* 3. *Ut, calente adhuc negotio, adsit d. §. 2.* quia quæ pro forma requiruntur, supervenire non possunt. . . . 4. *Ut verbis expressis, auctor fiat. Arg. L. 1 §. 2. ff. de tut.* 5. *Ut purè L. 8. h. t.* Ita Franz, *h. n.* 19.

Quæritur autem: an hæc 451 adhuc hodie obtineant? Re-

spondet quidem laud. Franz. has subtilitates hodie cessare, quod ego tamen simpliciter non possum admittere; nam licet fatear, hodie negotia pupillaria à solis tutoribus celebrari, attamen in casu, quo pupillus negotium sine præexpressis requisitis celebraret, putarem illud ob defectum formæ ita nullum esse, ut per subsecutam ratihabitionem convalidari nequeat. Ratio mea est: quia integratio personæ, ex postsecuta, non potest in actum jam tum celebratum influere.

A P P E N D I X

De administratione tutorum.

452 2da pars administrationis generice spectatæ sive tutoris officii est administratio specialis seu gestio rerum, ad quam antequam tutor procedat, hodie juxta superius dicta, requiritur imò *Decretum magistratûs sive Judicis*. R. I. de annis 1548. & 1577. alibi allegati. . . . aded, ut quidquid eo non impetrato gestum fuisset, ipso jure nullum sit; *Mev. ad jus Lub. lib. I.*

tit. 7 art 27. & post eum *Lauterb. h. t. §. 5. . . .* nisi periculum foret in mora, *Lauterb. l. c.* quia necessitas legem non habet, aut testator hoc tutori permisisset. *Manz. in tr. de tut. tit. 7 q. 3. n. 50.* quia voluntati ejus standum est.

2da requiritur *Inventarii*, 433 coram notario & testibus solemniter erigendi, *confectio*. R. I. cit. . . . Vid. *Statut. Jul. cap. 47.* Aded de novo, ut quidquid (à casu necessitatis, & liberationis à testatore factæ præscindendo) eo non confecto gestum fuerit, ipso jure nullum sit. *Lauterb. l. c. §. 9.* & ibi allegatus *Myns.* Ratio: ut omnis sinistra suspicio evitetur, & pupillus securus redatur.

3tia requiritur *Furamentum* 454 corporale. R. I. allegatis. licet de consuetudine variorum locorum sufficiat promissio loco juramenti facta; suadendum tamen foret Judicibus, ne in hujus juramenti remissione nimium faciles sint.

4ta requiritur *satisfactio*, hodie etiam à testamentariis præstanda. *per allegat. R. I. de ann. 1548.*

1548. § 1577. de qua infra
ad tit. de Satisfactionibus.

Hoc modo susceptâ tutelâ;
456 tutor eam administrare debet,
ut bonus paterfamilias, & hinc
rebus pupillaribus eandem tene-
tur adhibere diligentiam, quam
rebus propriis adhibere solet. L. i.
in pr. ff. de tut. & rat. distr. h.
Ibi: præstando dolum, culpam,
& quantam in rebus suis dili-
gentiam. Hoc est: tenetur tu-
tor non minorem rebus pupilla-
ribus diligentiam adhibere, quam
propriis, Arg. L. 13. §. i. ff. de
administ. tut. ubi tutor non au-
ditur, si pecuniâ pupillari otio-
sâ relictâ, propriam elocaverit.
Simile habes in deposito per L.
32. ff. Depos. Præterea in dote
per L. 17. pr. De Jure Dot. nec
non in hærede per L. 22. §. 3. ff.
ad Sctum Trebell. Ratio, quia
salvâ fide fieri non potest, ut
quis minorem rebus alienis
quàm propriis diligentiam
præstet, Arg. d. L. 32. Depo-
siti. Unde

457 Concludes 1. Tutorem in
rebus propriis negligentissi-
mum teneri ad majorem rebus
pupillaribus diligentiam adhi-
bendam, v. g. mediam, ut

exprimitur in L. 7. C. arbit.
tut. ibi: Quidquid tutoris dolo
aut latâ culpa, aut levi... mi-
nores amiserint... hoc in tu-
tele... judicium venire, non
est incerti juris, nec non Arg.
d. L. 1. de tut. & rat. distr. quia
per culpam simpliciter positam
DDres nostri intelligunt levem
(si hoc natura negotii exigat)
ut in hypothesi ob pupilli fa-
vorem.

Concludes 2. Tutorem 458
quandoque præstare culpam
in concreto, & hinc si ipse in
propriis rebus sit exactissimus
paterf., quoque talis esse
debet respectu pupillarum,
Brunn. ad L. 10. ff. de administ.
& peric. Tut. Regula enim est,
quod in contractibus & quasi
contractibus regulariter nemo
minorem rebus alienis, quàm
propriis præstet diligentiam,
per L. 32. ff. Depositi.

Dixi in conclusione quando- 459
que; nam si tutor in rerum
propriarum administratione
sit negligentissimus, aut tan-
tùm diligens, ad majorem re-
bus pupillaribus diligentiam
adhibendam non tenebitur,
quàm exactam, & ideo sta-
tuunt

tuunt DDres nostri: eundem quandoque teneri ad culpam levem in abstracto.

460 Concludes 3. In casu exorti fortuito in eendii, aut ruinae tutor tenetur res pupillares, licet minus pretiosas, rebus propriis pretiosioribus præferre, & si proprias prætulero, tenebitur pupillo. Ratio est, quia *salvâ fide nemo rebus alienis minorem adhibere potest diiigentiam, quàm propriis*, quod fieret, si datus casus aliter decideretur. Ita *Montan. de Tut. & Curat. cap. 32. Regul. 2. n. 6. post Chassan. ad consuet. Burgund.* & ego cum illis, Arg. tradit. per *Fab. in Ration. ad L. 5. §. 4. ff. Commod. . . .* Nec absurdum est: *quòd sic rebus pupillaribus in effectu præstet diligentiam majorem*; quia parem præstare non potest, & hinc concursus proprietarum pretiosiorum non alterat naturam negotii.

461 Concludes 4. Tutorem obligari pecuniam pupillarem licito fœnori exponere. *L. 15. ff. de administ. & peri. Tut.* nec non *L. 24. C. eod.* aut in emptionem prædiorum collocare.

L. 7. ff. eod. Ratio patet ex dictis, quia tutor tenetur rem pupilli gerere ut bonus pater. . . Non obstante *Nov 72. cap. 6. nec Auth. Novissimè C. de administ. Tut.* quia de praxi Jus D. & Cod. quasi post liminum jure restitutum censent DDres quàm plurimi. *Lauterb. p. 2. Exercit. 2. th. 15. Brunn. ad Auth. Novissimè C. de administ. Tut. & alii.*

Concludes 5. Tutorem teneri pupillares pecunias elocare, etiam si propriæ remansuræ sint otiosæ. *Arg. L. 13. §. 1. de administ. & peric. Tut.* Nam si non sit audiendus tutor, quando proprias pecunias bene collocavit, & pupillares fœnori non exposuit, utique inferitur, quòd pupillares teneatur propriis præferre. *Brunn. ad d. L. 13. & alii ab ipso allegati*, nec non *Lauterb. ad ff. eod. tit. § 24.* quia æquè ad res pupillares curandas tenetur, ac proprias, cum harum concursus non alteret negotii naturam.

Concludes 6. Erroneam esse eorum sententiam, qui afferunt, quòd non nisi unâ tutâ occasione datâ tutor possit mediata-

dietatem pupillarium, & medietatem propriarum in fœnus collocare, eò quòd eadem militet ratio in casu, ubi medietas pupillaris pecuniæ non exposita confertur ad medietatem pecuniæ tutoris elocata.

464 Dicitum est quæ administrationem precedant, nec non qua diligentia tutela sit administranda, nunc subjungenda sunt nonnulla administrationis tutoriæ specialia, de quibus sit sequens

465 Regula: Tutor immobilia, & mobilia pretiosa pupilli, quæ servando servari possunt, quidem alienare potest, non tamen aliter, quàm cum Judicis Decreto: per L. 22. vers. Nec verò &c. C. de administ. Tut. Rationem Imperator collocat in commodo & utilitate pupilli. Brunnem. ad L. 7. nec non 22. C. eod. Concordat Statut. Trevir. tit. II. §. 12. Ex quo

466 Deduces 1. Quòd licet de jure Digestorum, contento in L. 1. §. 2. ff. de reb. eor. qui sub tut. alienatio prædiorum rusticorum tantum sit prohibita, eò quòd urbana quandoque sint oneri, attamen de jure Codi-

cis per d. L. 22. prohibitio etiam ad urbana extenditur, ex ratione data.

Deduces 2. Quòd res mobiles, quæ servando servari possunt, ideo sine decreto alienari nequeant, quia hæ immobilibus æquiparantur. Manz. in tr. de Tut. & Cur. tit. 9. n. 18. p. 2. Dixi; quæ servando servari possunt, nam quæ servando servari non possunt, v. g. res tempore periturae, illas tutor alienare tenetur, & absque decreto potest. d. L. 22. C. de adm. Tut. nec non L. 7. §. 1. ff. eod.

Deduces 3. Per alienationem hic prohibitam non tantum intelligi eam, quæ dominium in alium transfertur, qualis est venditio, permutatio, transactio &c. Verum etiam illam, quæ usus rei aufertur, aut diminuitur. L. 7. §. 3. de reb. eorum. Manz. L. C. n. 22. & 23.

Deduces 4. Quod pater etiam, tutor liberorum suorum impuberum emancipatorum in substrato casu decreto indigeat. L. 7. §. 2. de reb. eorum. licet. Judex ob presumptionem affectionis in eo imper-

tiendo debeat esse facilior,
Manz L. C. n. 42.

470 Requiritur itaque ad rerum pupillarium immobilium, nec non mobilium, quæ servando servari possunt, alienationem *imò* juxta dicta decretum magistratûs ordinarii, cum causæ cognitione interponendum L. 11. ff. de reb. eor. sub. tut. Sc. hoc est: ut examinet Judex, an causa alienationis sit justa, an probata &c. Manz, L. C. n. 47.

471 *2dò* requiritur justa causa, sive necessitas, v. g. quod pupillum premat æs alienum, quod aliter dissolvi nequeat, quàm per immobilium distractionem, L. 1. §. 2. ff. de reb. eor. . . . à qua causa præscindendo Prætor decretum nequit interponere. L. 5. §. 14. ff. eod. Manz. n. 49. L. C.

472 *3tiò* requiritur ex dictis tutoris auctoritas, hoc est: integratio personæ pupillaris, adeò, ut hæc omnia negotium ipso jure vitiet, eo quod pro forma sit necessaria. Nec obstat, quod Judicis auctoritas videatur omnes solennitates sup-
plere, etenim illa regula co-

casu subintrat, quoties lex alias solennitates per magistratûs auctoritatem supplet, *uti infra de Testamentis dicam*; hic autem decretum requiritur pro augenda solennitate.

TITULUS XVIII.

Quibus modis tutela finitur.

Quibus modis tutela finiatur 473 officio magistratûs, nim. per *excusationem*, & *querelam suspecti*, videbimus infra, hic notandum est: Tutelam ipso jure finiri, *imò* pubertate, *pr. Inst. h. t.* quia puberes se ipsos per ætatem defendere possunt.

Observandum tamen, quod 474 licet juxta *Strick. in U. M. de Tut. §. 9. & Gail. 2. obs. 96. n. 1.* de consuetudine & statutis aliquorum locorum tutela ipso jure transfundatur in curatellam, hæc tamen sententia ibi fallat, ubi desuper jure singulari nihil cautum est, aut tutor post pubertatem, tacito suo consensu, curatellam non suscipit, eo casu enim, si tutor se tutelâ exqueret, & minori cu-

rato-

ratores petat, audiendus est. *Vitriar. h. n. l.* quia eo tempore tutor officio suo functus videtur, quemadmodum præjudiciis Cameralibus firmat. *Gail. d. obs. 96. n. 6.*

475 2dò finitur tutela morte naturali, & civili, v. g. maximâ & mediâ capitis diminutione, tam tutoris, quàm pupilli. s. 1. & 3. *Inst. h.* quod quidem in pupillo, nequidem de jure Novellarum, dubium habet; at de tutore; an & per hujus mortem civilem, contingentem minimâ capitis diminutione, tutela legitima finiatur? quæstio est: Ad quam respondeo ob *Nov. 118. cap. 5.* tutelam legitimam nequidem per minimam capitis diminutionem extinguï, quia hodie inter ag- & cognatos sublata est differentia.

476 De captivitate tam pupilli, quàm tutoris sentiendum est, quemadmodum supra ad *Tit. quib. mod. patr. potest. dissolvitur*, de illa locuti sumus, nim. quod tutelam suspendat, illaque reverso tutori quasi jure postliminii restituatur.

TITULUS XIX.

De curatoribus,

Modò de Curatela, quæ 477 est vis & potestas administrandi bona illius, qui ob ætatem, mentis, aut corporis vitium, vel aliam ob causam rebus suis ipse superesse nequit. §. 3. 4. & 5. *Inst. h. Vitria. h. n. l.* Ex quo

Sequitur 1. Non tantùm 478 minoribus 25. annis, puberibus tamen, verùm etiam furiosis, prodigis, mente captis, surdis & mutis, nec non perpétuo morbo laborantibus curatores dari, quia partim per ætatem, partim ob animi & corporis defectum rebus suis aut superesse non possunt, aut sua administrare non posse præsumuntur.

Sequitur 2. Curatorem pri- 479 marid bonis dari, personæ non nisi secundarid, utpote, quæ propter præsumptum intellectum rerum, negotiorum, & circumstantiarum, nec non voluntatem se obligandi jam tum est integra, secus ac persona pupilli. *juxta dicta de auct. Tutorum ad t. 21.*

480 Curatela de Jure Justinianæo duplex tantum est, *Legitima* & *Dativa*; hæc ob ætatis defectum locum habet in *minoribus*. §. 1. *Inst. h.*... illa in *furiosis* & *prodigis*. §. 3. *Inst. h.* Nulla autem est curatela *testamentaria*. d. §. 1. *Inst. h.*... Ratio est: quia de jure Romano *adolescentes* *inviti* *curatores* non recipiebant. §. 2. *Inst. h.* quod fieret autem, si *ipsis* *testamento* *curatores* *obtruderentur*; licet, si de facto *dati* *sint*, *confirmandi* *sint* à *magistratu*. d. §. 1. *in fin.* Unde fluunt inter *tutelam* & *curatellam* *differentia*.

481 *1ma*: Quod *tutela* *alia* *sit* *testamentaria*, at *verò* *curatella* *testamentaria* *de* *jure* *Justinianæo* *non* *detur* *per* *tradita*.. *Dixi* *de* *jure* *Justinianæo*, *nam* *de* *jure* *Germanico* *datur* *etiam* *testamentaria*. *Probat* *hæc* *juris* *Germanici* *fallentia* *per* *R. l. de* *annis* *1548.* & *1577.* *Tit. von* *der* *Pupillen* *re.* §. 1. *ubi* *dicitur*: *Pupillis* & *minoribus* *tutores* & *curatores* *esse* *constituendos*, *donec* *ad* *pubertatem*, & *NB.* *virilem* *ætatem* *pervenerint*, *casu* *quo* *à* *paren-*

tibus *in* *ultima* *voluntate* *tales* *ipsis* *non* *forent* *ordinati*, *ergò* *præfata* *Constitutiones* *supponunt*, *curatores* *etiam* *minoribus* *in* *testamento* *constitui* *posse.* *Grass.* *in* *collationi* *sect.* *1.* §. 8.

2da *differentia* *inter* *tutelam* 482 & *curatellam* *fluit* *ex* *dictis*, *quod* *tutor* *detur* *invitis*, *curator* *non* *nisi* *volentibus*, *ex* *ratione*, *quod* *curator* *detur* *minori*, *non* *valenti* *res* *suas* *administrare*; *fallit* *autem* *etiam* *hæc* *differentia* *de* *Jure* *Germanico*, *quo* *minores* *etiam* *inviti* *per* *statim* *allegatam* *Constitutionem* *curatores* *tenentur* *recipere*, *fortè*, *ne* *imprudentes* *Germaniæ* *adolescentes* *circumveniantur*, & *lædantur.* *Manz.* *ad* *§. 1. h. n. 7.* *nunc* *ad-* *denda* *est.*

3tia *differentia*, *inter* *tute-* 483 *lam* & *curatellam* *nim.* *quod* *illa* *tribuat* *tutori* *jus* *negotii* *pupillaribus* *interponendi* *auctoritatem*, *cum* *curatella* *tantum* *importet* *jus* *præstandi* *consensum*, *inter* *quæ* *duo* *hoc* *interest*, *quod* *auctoritas* *pro* *forma* *negotii* *pupillaris* *sub-* *stantiali* *requiratur*, *contra*

consensus tantum, veluti conditio *sine qua non*, sit necessarius, qui proinde supervenire, secus auctoritas, potest, de quo aliquid supra innuebam.

484 4ta differentia inde fluens est, quod pupillus, absque tutoris auctoritate, contrahens, actum nullum ponat, & nequidem naturaliter obligetur, cum minor absque curatoris consensu negotium gerat ipso jure validum, & saltem naturaliter obligetur, quia nec voluntate se obligandi, nec intellectu rerum & circumstantiarum destituitur. L. 101. de V.O. ita Mull. ad Struv. Exercit. 6 th. 40. Nec obstat, quod minor, curatorem habens, prodigo in jure æquiparetur, nam Resp. Mullerus L. C. quod ista comparatio tantum procedat quo ad bonorum alienationem, non autem quo ad obligationem personæ. Dissentit Coccejus in jure cont. ad Tit. de pact. q. 31.

485 Quæres: an hodie minor, qui etiam invitus curatorem recepit, absque ejusdem consensu validè contrahat, & naturaliter obligetur? Negat quidem id Coccejus L. C. ex ra-

tione, quod prodigo æquiparetur, at ego saniori salvo puto affirmativam defendendam esse, eo quod puberes intellectum rerum, & voluntatem se obligandi habeant, qui sunt adæquatus fons obligationis naturalis. Nec refragatur, quod lex Germanica non fidat minoribus rerum suarum administrationem, per consequens consensum curatorum videatur exigere. Resp. Requirit consensum, ut conditionem *sine qua non*, non autem, quæ integrativum personæ minoris.

5ta differentia est, quod Tutor detur personæ juxta dicta, 486 curator autem bonis; inde confectarium est: quod sicuti Judex personæ dat tutorem, ita curatorem det Judex bonorum, utpote, qui jurisdictionem habet ad istum effectum sufficientem.

6ta differentia est: quod 487 actus per minorem sine curatoris consensu celebratus, si læsus sit, remedio restitutionis in integrum sit rescindendus, at verò gestus per pupillum sine tutoris auctoritate sit ipso jure nullus.

488 Convēniunt tutela & curatela in eo: 1mo: quod curator ad eandem diligentiam adhibendam teneatur, ad quam tutor, ob rationis identitatem. 2do quod in administratione rerum minoris eandem debeat adhibere solennitates, quas tutor. *per Const. polit. de annis 1548. & 1577. supra allegatas.* 3^{tio}: quod ad curatela[m] etiam invit[us] cogi possit, quia æquè ac tutela est munus publicum.

489 Exspirat tutela ordinaria 1mo majorennitate; 2do per impetrationem veniæ ætatis, quæ maribus post 20 foeminis post 18. annum concedi solet. Extraordinaria autem finitur, si vitium animi, aut corporis, ob quod curator datus est, cesset. Ratio quia tunc cessat causa, ob quam curator datus est.

TITULUS XX.

De satisfatione tutorum, & curatorum.

490 Antequam tutores & curatores possint administrationem suscipere, debent *satisfare*, si-
ve cavere rem pupilli, vel mi-

noris salvam fore, *text. h.* Ratio est: ne res pupillorum & minorum diminuatur. *Manz. in pr. Inst. h.*

Vocabulum: *satisfare*, sal- 491
tem de jure Justinianæo accipiendum est *in pressa significatione*, ita ut importet cautionem, datis fidejussoribus, præstandam. *L. 1. ff. qui satisfare cog. &c.* Ratio est, quia hic cavendum est pro damno, rebus administrandis fortan dando, quod, quia incertum est, hinc pignora, utpote, quæ habent certam æstimationem, pro eo reficiendo non sufficiunt, tacendo, quod pignora perire & minui possint. *Harp. ad pr. Inst. h. n. 90.*

Ast dubium est: an hæc 492
conclusio: *de præstanda per tutores & curatores cautione fidejussoria*: procedat quoque de jure Germanico & Patrio? Resp. in thesi probabilior mihi videtur *Grassi in collat. sect. 1. §. 13.* sententia, asserentis: *etiam de jure R. I. de annis 1548. & 1577. exigi satisfactionem strictè dictam.* Rationem dat, quia allegati textus requirunt non tantum *cautionem simpliciter*,

citer, verum etiam sufficientem, & cum emphasi legitimam, ibi: *Rechtmäßige gnugtsame Caution, und Versicherung.*

493 *Dixi in thesi:* Nam tradente *Grasso L. C. de moribus & statutis locorum*, hæc satisfatio vel non amplius tam scrupulosè exigitur, *Carpz. 5. resp. 82. n. 11. . .* vel planè remissa est; *Sande in decis. Fris. lib. 2. t. 9. lit. A.* ita ut præter juramenti præstationem tacita & legalis omnium bonorum hypotheca sufficiat. *Carpz. l. c. n. 14.*

494 Hæc conclusio videtur tamen in Electoratu Colonienfi *Tit. von Pfandschafften 13. §. 2. Ord. Colon.* fallere, quâ cautum est: quod nulla hypotheca tacita legalis operetur jus præferentiæ; neque tertio obstet, nisi sit judicialiter insinuada, nam hoc Statuto stante, pupillis & minoribus illa legalis hypotheca non satis propiciat.

495 *Regula: de necessitate satisfi-*
dandi tutoribus & curatoribus
incumbente; limitatur de jure
Justiniano, imò in testamen-
tariis, aut propter consilium,

aut ob parentalem affectionem, quibus fides & industria tutoris approbatur. *pr. Inst. h. . .*

2dò limitatur regula in tu-
toribus & curatoribus à magi-
stratu ex inquisitione datis; *pr.*
Inst. h. t. quia idonei electi sunt,
pr. h. & fides inquisitionis ce-
dit pro vinculo cautionis. *L.*
13. in ff. de Tut. dat.

De jure Recessuum Imperii
de anno 1548. *Tit. 31. & de*
anno 1577. *Tit. 32. §. 2.* quif-
cunque tutor, etiam testamen-
tarius, tenetur cautionem præ-
stare. Ratio, quia etiam pro-
batissimi à testatore electi tuto-
res, aut curatores a prisca sua
integritate deficere, & dam-
num, aut incuriâ, aut negli-
gentiâ afferre possunt, & hinc
providissima Germaniæ lex
etiam huic malo, pupillis im-
minentis, medelam voluit affer-
re. *Grass. l. c. §. 13. sect. 1.*

Pro coronide notandum est
1mo: quod tutores & curato-
res nolentes satisfidare, quem-
admodum de jure Justinia-
næo, captis pignoribus, ad
hoc cogi possunt; §. 3. *Inst. h.*
quia tutela & curatela est mu-
nus publicum, ita pariter de
jure

jure Germanico, ut res pupillorum, & minorum omni meliori modo administrantur.

- 499 Notandum 2. Quòd, quia hodie omnibus magistratibus, habentibus ordinariam jurisdictionem, incumbit necessitas tutores & curatores constituendi, & ideo satisfactionem exigendi, juxta dicta alibi, hinc, si culpa illorum cautio non sit legitima, nec idonea, hi pupillis & minoribus teneantur actione in subsidium. Arg. §. *fin. h.*

TITULUS XXI,

*De excusationibus tutorum,
& curatorum.*

- 500 Cum tutela & curatela sint munera publica, hinc ad ea quis cogi potest juxta dicta, nisi habeat justam excusationis causam; de qua materia habet sequens compendium: *Causa prima*, de jure Justiniano saltem, est numerus liberorum, trium Romæ, quatuor in Italia, & quinque in Provinciis. *pr. Inst. h. . .*. At de jure Germanico putarem cum *Strick. in U. M. de Excusat. §. 2.* tres

indistinctè sufficere, nisi statuto, aut consuetudine aliud obtineat. Rationem centeo esse hanc, quia non est præsumendum, quod Aug. Imp. & Imperii Ordines, jus Justinianum, tacitè recipiendo, cives Germaniæ voluerint esse deterioris conditionis, quàm ipsos civitatis Romanæ incolas.

2da Causa est numerus trium 501
tutelarum, aut curatelarum, diversa patrimonialia respicientium, & non affectatarum, & quæ à tutore, aut curatore administrantur, nam tunc vocatus ad quartam excusatur. §. 5. *Inst. h.* Ratio, quia tot negotiis pupillaribus distineri, tutore, & curatori æquè grave, ac pupillo & minori noxium est; & cum hæc ratio quoque de jure moderno obtineat, arbitror de praxi hanc conclusionem quoque procedere. In Electoratu Col. sufficienti duæ. *Ord. Elect. Col. tit. II. §. 4.*

3tia Causa est senectus §. 13. 502
h. nam ætas septuagenaria à tutela & cura excusat, quod autem major ætas non requiratur,

tur, nec minor, v. g. 55. annorum, uti in aliis muneribus, sufficiat. Ratio est, tum, quia aliqua sunt munera, quæ nullam corporis molestiam requirunt, alia autem, quæ saltem majorem, quàm tutela & curatela. Vid. *Franz. h. n. 17* & *Manz n. 5. h.*

503 4ta Causa est professio artium liberalium, §. 15. *h.* Ratio stat in muneris gravitate, & licet jus Justinianæum hic distinguat, Vid. *Franz. h. n. 10.* Attamen hodie ad omnes professores, etiam extraordinarios, imò præceptores in trivialibus, hæc doctrina est extendenda. Docente *Strick. in U. M. de excusat. §. 4.*

504 5ta Causa est cura rei à Principe alicui commissa. Ratio: ne homines occasione negotiorum pupillarium à cura salutis publicæ avocentur. §. 1. *Inst. h. Franz. n. 5. Ord. Elect. Col. tit. 11. §. 4.*

505 6ta Causa est absentia Reip. causâ, §. 2. *Inst. h.* quia utilitas publica prævalet utilitati privata. *Franz. h. n. 6.*

506 7ma Causa est adversa valetudo, si perpetua sit, & talis, ob quam quis propriis rebus

supereffe nequeat. §. 7. *Inst. h.* ibique *Manz. ib.* Ratio est, ne pupillus, ob omittendam gestionem, damnum habeat. *Ord. Elect. Colon. tit. 11. §. 4.*

8va Causa est paupertas, 507 quæ imparem reddit tutorem administrandæ tutelæ. §. 6. *Inst. h.* Ratio stat in evitatione damni pupillaris.

9na Causa est lis cum pupillo §. 4. *Inst. h.* licet hodie talis tutor, ne quidem volens, ad tutelam admittatur. *Nov. 72. cap. 1. Ord. Elect. Colon. tit. 11. §. 4.*

10ma Causa est, si tutor 508 aut curator datus sit ex inimicitia, v. g. ut lite implicaretur. §. 9. *Inst. h.*

11ma Causa est rusticitas, 510 & imperitia literarum, §. 8. *Inst. h.* dummodo tutor datus sit simul negotiorum expers. *Manz. in tr. de tutel. p. 2. tit. 1.*

12ma Causa est Potestas, seu dignitas magistratûs, §. 3. *Inst. h.* Ratio stat in favore Reip. *Manz. ibid.* cupiens plura scire adeat Authores.

Notandum adhuc pro coronide, quod, licet minor ætas, & militia olim causæ fuerint

N

excus-

excusationum, hodie tamen nec minor, nec miles, nequidem volentes, admittantur. Ratio est: ne pupillus lædatur

TITULUS XXII.

De suspectis tutoribus.

512 Tutor, aut curator suspectus est, qui non ex fide tutelam, aut curam gerit §. 5. *Inst. h.* sive qui male grassatur, vel fraudulenter in rebus pupilli, vel minoris versatur, qui que sordide & perniciosè gerit. *Manz. in tr. rat. de Tut. p. I. tit. 10. n. 2.* Unde

513 Infertur 1. Quod tutor, aut curator suspectus sit, qui dolum, aut latam culpam in administratione rerum pupilli, aut minoris committit. per *L. 7. §. 1. ff. h. t.* quia lata culpa ad fraudem accedit, quæ nemini patrocinator.

514 Infertur 2. Contra *Lauterb. in coll. pract. h. t. §. 10.* quod tutor ob levem culpam suspectus sit. per *L. fin. C. h. t.* ubi propter negligentiam, nec non per *L. 3. §. pen. & ult. h. t.* ubi propter inertiam, inconsiderantiam, & rusticitatem, tan-

quam suspectus removetur, ita *Manz. in tr. de Tut. tit. 10. n. 27.* cui subscribere videtur *Mull. ad Struv. h. t. th. 52 Lit. G...* Non obstat argumentum *Lauterb. ex d. L. 7. §. 1.* de sumptum, quia lex non decidit, quod tutor ob solam culpam, quæ prope fraudem est, suspectus fiat.

Infertur 3. Quod tutor 515 etiam ob culpam levissimam, si ipse in propriis sit diligentissimus pater. suspectus reddatur, quia suspectus est tutor, qui non ex fide tutelam gerit, qui autem minorem rebus pupillaribus diligentiam adhibet, quàm propriis, non agit ex fide. per *L. 32. ff. Depositi.* Non obstantibus iis, quæ loco citato tradit *Lauterb.* nam intelligendus est de culpa in abstracto, uti vocant.

Constito, de suspitione, 516 contra tutorem militante, ille removendus est. §. 6. *Inst. h.* ubi tamen advertes, quod, licet remotio tutoris ob dolum, regulariter inurat infamiam. §. 6. *cit.* ... remotus tamen ob culpam latam infamiam non incurrat, prout decidit *L. 3 §. ult.*

ult ff h. t. ubi tutor remotus ob legnitiem, & inertiam (sub quorum nomine venit culpa lata) non fit infamis. *Mull. ad Struv. Exercit. 31. th. 55. Lit. E.*

517 Dubium autem est, an tutor in rebus propriis diligentissimus, tantam pupillaribus non impendens diligentiam, remotus infamiâ notetur, propter *L. 32. ff. Depositi*, ibi: *salvâ fide*: Resp. Tutorem infamem non fieri, quia *fides*, meo iudicio, dolo opponitur *in ordine ad remotionem*, non autem *ad pœnam infligendam*, quia præstat pupillo rem salvam fore, quàm tabulas cautionis, rem salvam fore, habere. *L. 5. ff. h. t. Mull. L. C.*

518 Moribus nostris remotio competit omnibus magistratibus, qui habent inferiorem jurisdictionem, quemadmodum enim hi possunt tutores constituere, ita etiam possunt eosdem, ut suspectos, removere. *R. 7. de anno 1577. tit. 32. §. 3. Lauterb. h. t. §. 3. . . .* Removentur adhæc omnes tutores suspecti, sive testamentarii sint, sive legitimi; §. 2. *Inst. h. modò horum famæ paratur. d. §. 2.*

COROLLARIA

De suspectis tutoribus, & curatoribus.

1um: Postulatio suspecti tutoris est quidem accusatio publica, omnibus patens non tamen impuberibus. *Struvius ad ff. de suspect. Tut. th. 59.* Ratio: quia lubricum est ejus ætatis consilium, facile aliquid affictura, ut se à potestate tutorum liberet. *Muller. ad Struv. ibid.*

2^{dum}: Secus est in puberibus, curatores suos ritè suspectos postulantibus. *Lauterb. ad ff. de suspect. Tut. & Curat. th. 2.* Modò consanguineos suos in consilium adhibeant. *cit. Lauterb.* Ratio est: ne ætatis lubrico ducti, temerè accusent curatores, & animadversionem incurrant. *Mull. Struv. loc. cit.*

3^{tium}: Mulieribus non est permillum, quemquam publico iudicio accusare, fallit tamen in matre, & avia, sorore, nutrice &c. *Idem Muller. ad Struv. th. 53.* Rationem collocat in singulari favore pupillarum ex Rescripto divorum Severi,

96 *Instit. Lib. I. Tit. 22.*

veri, & Antonini. Consentit
Widmond, h. t. n. 11.

522 *4tum*: Tutor aut curator
etiam ante administrationem
potest removeri, ut si inventa-
rium non confecerit. *Laut. de*
suspect. Tut. & curat. th. 11. Ra-
tio est: quia inventarium omit-
tendo suspicionem incurrit
malæ administrationis secu-
turæ.

523 *5tum*: Tutor & curator
ut suspectus ante administra-
tionem removeri potest, si in
alia tutela prius administrata
fraudulenter verlatus fuerit.
Widmond ad ff. de susp. Tut. &
curat. n. 16. Ratio: quia im-
probitas vitæ antea actæ suspec-
tum facit. *Widmond loc. cit.*

524 *6tum*: Si notoria sit tutoris
improbitas removeri potest ex
officio sinè accusatione. *Muller,*
ad Struv. th. 53. Ratio specia-
litate stat in favore pupillo-
rum.

525 *7mum*: Licet accusationes
susceptorum tut. & curatorum
hodie non frequententur, attamen
propterea non exoleve-
runt. *Strick. mu. M. de suspect.*
tut. & curat. s. 3. Ratio est:
quia licet in criminalibus fre-

De suspectis Tutoribus.

quententur inquisitiones,
propterea tamen accusationes,
à foro non recesserunt.

8um: Suspectum tutorem
postulant contutores, etiam
honorarii, non excusandi, quod
dives fuerit contutor, & cau-
tum erat pupillo. *Lauterb. h.*
t. th. 5.

Hæc de primo juris objecto
de personis, de altero, de re-
bus & modis earum dominia
acquirendi, tam particularibus,
quàm universalibus modò
agendum. Sit itaque pars tertia.

